

MARTON SZABOLCS

A Szerémség lakosságának elvándorlása a török elől

Ebben a tanulmányban elsősorban a Szerémség városi lakosságának északabbra költözésével foglalkozok, Petrovics István tanár úr számtalan várostörténeti, polgársággal kapcsolatos munkájára való reflektálásként.

Vizsgált korszakunk a 15. század elejétől indul az egyre erőteljesebbé váló török támadásoknak köszönhetően,¹ és a 16. század közepe táján zárul le, ezzel némileg túlmutatva az elfogadott középkori korszakhatáron (a 17. század első felében még található visszatekintő adatokat, utána az esetleges költözések már nem tesznek lehetővé egzakt megállapításokat).

A polgárságon kívül – ahol szükséges – foglalkozok még a szerémi jobbágyság vándorlásával is, ellenben az északabbra felbukkanó egyházi személyekkel, országos főméltóságokkal nem, elvégre nekik hivatalukból fakadóan kellett északabbra húzódnia, a ranglétrát mászva nem is igen maradt más választásuk, mint Pozsony és Bécs (esetleg Erdély) felé orientálódni.² A kutatásaimhoz felhasználtam Gulyás László Szabolcs Tokaj környéki névizsgálatait,³ hiszen kiinduló feltevésem volt Balassa Iván monográfiája alapján,⁴ hogy

---

¹ Engel Pál: A török–magyar háborúk első évei. 1389–1392. HK 111. évf. (1998) 3. sz. 12–26. Természetesen nem gondoljuk, hogy az első jelentősebb török támadásra tömegek hagyták el a területet, inkább a folytatódó hadjáratok okán indulhatott el az északabbra költözés a 15. sz. elejétől.

² Csak két példa! Szerémi Sebestyén (első felbukkanásakor még „*Sebastianus litteratus de Karom*”), aki Mohács előtt még csupán Akosházi Sárkány Ambrus báró titkára volt, majd Thurzó Elek országbíró titkára lett, később a harmincad-jövedelmek pénztárnokává vált, végül a Magyar Kamara tanácsosa lett belőle. Ld. Gecsényi Lajos: A döntést előkészítő hivatalnokai elit összetételéről. A Magyar Kamara vezetői és magyar tanácsosai a 16. században. In: Gazdaság, társadalom, igazgatás. Tanulmányok a kora újkor történetéből. Szerk.: Gecsényi Lajos. Győr, 2008. 480–481.; Kamanczi Gergely 1542-ben már jelentős egyházi méltóságghalmozó a Királyi Magyarországon, holott 1541-ben még sikertelenül próbálta megszerezni a pozsonyi vámjövendelmek felét. Ember Győző: A magyar királyi pozsonyi kamara zárszámadása 1542-ben. LTK 61. évf. (1990) 1–2. sz. 71.; Molnár Szulpic dr.: A Pannonhalmi Szent-Benedek-Rend története. IV. Bp., 1906. 24. regeszta, 689. A fenti személy valószínűleg nem azonos az 1553-ban Erdélyben felbukkanó Kámánczy Gergely (vagy György?) gyulafehérvári kanonokkal. Ld. Erdélyi Országgyűlési Emlékek I. 1540–1556. Szerk.: Szilágyi Sándor. Bp., 1875. 475.

³ Gulyás László Szabolcs: Mezővárosi személynevek a középkori Északkelet-Magyarországról. In: Magyar Nyelvjárások XLV. Szerk.: Hoffmann István–Kis Tamás–Nyirkos István–Tóth Valéria. Debrecen, 2007. 151–188.

⁴ Balassa Iván: Tokaj-Hegyalja szőlője és bora. Tokaj, 1991. 31–33.

1521 után, Nándorfehérvár elestével a szerémi lakosok tömegesen költöztek északabbra, akár Tokaj magasságáig. Ahogy a fentiekből is láthatjuk, feladatunk nehéz, mivel az oklevelekben inkább csak a vezető réteg reprezentálódik név szerint, és itt sem biztos, hogy bármi utal a szerémi származásra, a köznépnél főleg lehetetlen megmondani, ha nem tüntetik fel külön (lehet pl. Vörös vagy Szabó, Boros stb. neve valakinek, és közben nem derül ki, honnan származik).

Tokaj-Hegyalja és környéke

A szerémi lakosság Tokaj-Hegyaljára költözését szépen nyomon lehetne követni az 1567-es, majd az 1570-es sárospataki urbáriumokon keresztül. Azonban a részletes névsorokat tartalmazó iratokból teljességgel hiányoznak a konkrétan Szerémségre utaló helynevekből képzett családnevek. 1567-ben 3 Horváth (Sárospatak), 2 Rác és 1 Horvát (Kispatak), 1 Horvát (Pettraho), 1 Horvát (Sátoraljaujhely), 1 Rác és 1 Horvát (Sajószentpéter) található. 1570-ben összesen 2 Rác és néhány Horvát személynév azonosítható, de ezek sem feltétlenül szerémiak.⁵

Ugyanígy fontos bizonyíték lenne az 1565-ös tokaji váuradalom részletes urbárium, melyben egyedül Bodrogkeresztúron lehet gyanítani egy talán Kamanci nevű lakost (*Gregorius Kamonii*).⁶ Még csak egy rác sem szerepel a több ezer név között. Valamiért viszont a Tokaj és Tarcal között levő hatalmas középkori Mézesmál dűlő egyik legjobb részét 1573-ban már Szerémi dűlőként (Zeremy) nevezték.⁷

Kérdéses az 1511-ben Tokajban elhunyt Rác Kelemen (Demeter?) származása is, aki felesége beleegyezésével a tokaji Mézesmálon levő szőlőjét hagyta a pálos szerzetesekre.⁸ Nem tudjuk, hogy mikor jött Magyarországra (Lazarevics Istvánnal vagy Brankovics Györggyel, esetleg később), illetve hogy volt-e egyáltalán köze a Szerémséghez. Mivel a legjobb dűlőben volt szőlője, és azt a római katolikus szerzetesekre hagyta, így a szerémi (magyar) eredetét valószínűsítem.

Gulyás László Szabolcs fentebb említett gyűjtésében egyetlen Rác (Petrus Rach) személynévet talált 1521-ből Tállyán.⁹ Összességében az 1511-es, 1521-es Rác családnevek után úgy vélem, hogy az ötven évvel később felbukkanó nagyobb számú Rác és Horvát nevek jó eséllyel a Szerémségből származókat jelölik. Nem lehet viszont kimutatni őket olyan tömegben, hogy a jelentős nagyságú terület borászatára kiemelkedő hatást tehetek volna. Ugyanígy nem találunk magyarázatot a Szerémi-dűlő kialakulására a családnevek vizsgálatával. A fennmaradt iratokból legalábbis nem lehet megnyugtató következtetéseket levonni a fentiekre.

⁵ HU MNL OL E 156 - a. - Fasc. 040. - No. 035. 1567-es urbárium; HU MNL OL E 156 - a. - Fasc. 095. - No. 022. 1570-es urbárium (letöltve: https://archives.hungaricana.hu/hu/urbarium/hu_mnl_ol_e156_a_fasc040_no035/?list=eyJxdWVyeSI6ICxNTY3IHNdTAwZTFyb3NwYXRhayJ9)

⁶ HU MNL OL E 156 - a. - Fasc. 122. - No. 001. 1565-ös urbárium. UC 81: 10. 3. old.; HU MNL OL E 156 - a. - Fasc. 115. - No. 074.

⁷ HU MNL OL E 156 - a. - Fasc. 158. - No. 029. 1573. Tokaj várhoz tartozó szőlők művelésének jegyzéke.

⁸ DL 22 250 Bodrogkeresztúr, 1511.

⁹ Gulyás László Szabolcs: Mezővárosi i. m. 184. DF 217 941 Tállya, 1521. jan. 17.

1462-től bukkant fel például a Zemplén megyei Újlak (ekkor máris piaccal rendelkezett), ami elképzelhető, hogy a Szerémségből újlaki polgárok északra költözésének eredménye lett.¹⁰ Viszont sok Újlakot ismerünk a magyar középkorból, ráadásul az előbbi településnek nem is feltétlenül volt köze bármelyikhez (Ugoicsa, Vas, Közép-Szolnok stb. megyékből). Pont emiatt az Újlaki név felbukkanása sem perdöntő például Sátoraljaújhelyen.

A szerémi lakosok Tokaj közelébe költözésére csak nagyon kevés adatunk van:

Mikor	Ki	Honnan	Hová költözött
1408	Szerémi Péter	Szerémség	Szikszo ¹¹
1458 előtt	Szerémi Pál	Szerémség	Miskolc ¹²
1489	Kamanci Pál (közjegyző)	Kamanc	Miskolc ¹³
1549	Kamanczi Lukács és György	Kamanc	Miskolc ¹⁴

1654-ben és 1655-ben a (sáros)pataki járás adójegyzékében Liszkánál szerepelt egy Kamanczi Mihály nevű lakos.¹⁵ Sajnos ez már annyira késői utalás, hogy semmiképpen nem lehet a középkor végi elvándorlásra következtetni belőle, ráadásul az adójegyzéket 1648-tól részletesen vezették, mégsem bukkant fel hamarabb az említett lakos.

Egyéb területek

Tokaj-Hegyaljához némileg még közel maradván néhány beregi adatunk a szerémiekre. Mivel észak felé körülbelül egy vonalban van a két terület egymással, némileg erősítik a vélekedést, hogy miért ne költöztek volna Tokaj-Hegyaljára is nagyobb számban szerémiek. 1463-ban a munkácsi vár alatt (Bereg vm.) éltek Szerémi (dictus) András és István nemesek. 1490-ben Szerémi Bertalan, mint szolgabíró ismert Bereg megyében, majd 1496-ban is szerepel egy oklevélben.¹⁶ 1570-ben egy Kamanczi nevű bírót ismerünk Beregszászon.¹⁷

¹⁰ DL 66 986 Lelesz, 1462. ápr.; Az Újlaki névre ld. DL 23 823 (Sátoralja)Újhely, 1523. szept. 14.

¹¹ DL 9452 Szikszo, 1408. okt. 15. (Petrus de Seremio juratus)

¹² DL 15 297 Miskolc, 1458. nov. 28. Akkoriban Miskolc környéke jó borvidéknek számított. A város mellett a Szent György-hegyen (mai Avas) birtokolt szőlőjét adta el Jakab tapolcai apátnak. Szerémi Pál a leggazdagabb polgárok között lehetett, hiszen özvegyének háza volt a piactéren. Ld. Miskolc története I. A kezdetektől 1526-ig. Szerk.: Tóth Péter–Kubinyi András. Miskolc, 1996. 388., 413. DL 83 780 Miskolc, 1469. ápr. 16.

¹³ DL 83 949 Miskolc, 1489. jún. 26.

¹⁴ Gyulai Éva: Szőlőbirtoklás Miskolcon a 16. században. Miskolc, 1995. 65. A Kálnás-hegyen 1549-ben birtokoltak szőlőt (miskolci szőlőhegy volt). György még Biharban is bírt szőlőt. Meg kell jegyezni, hogy a testvérek akár az 1489-ben említett Kamanci Pál leszármazottai is lehettek, nem feltétlenül új bevándorlók.

¹⁵ Bencsik János: A pataki járás taxáltató diariuma az 1654–1656. évekből. A Herman Ottó Múzeum Évkönyve 40. Szerk.: Veres László–Viga Gyula. Miskolc, 2001. 255., 257.

¹⁶ Neumann Tibor: Bereg megye hatóságának oklevelei (1299–1526). Nyíregyháza, 2006. 91., 101., 105–106.

¹⁷ Mizser Lajos: Beregszász 1570. évi családnevei. Acta Universitatis Szegediensis Sectio Linguistica tom. 44–45. (2007–2008) 143.

Protestáns lelkészek voltak Szerémi Balázs 1581-ben (Fényeslitke), majd Szerémi Csáko Bálint 1625. szept. 18-án (Kenézlő) Szabolcs vármegyében.¹⁸ Szatmár és Abaúj vármegye határán feküdt Lázári település, ahol Szerémi István jobbágy is lakott 1635–40 között.¹⁹

Ezek a területek is egészen közel vannak Tokajhoz. Szeged viszonylag közeli és logikus célpontja volt az északabbra húzódó szerémieknek. Kamanczy Benedek (Benedictus Kamanczy) szegedi bíró volt 1465-ből.²⁰ Vajda Miklós szalánkeméni lakos 1512-ben szegedi és szalánkeméni házait egyetlen fiára, Demeter diákra hagyta.²¹

1472-ben Budán Karomi Demeter deák a Nyulak-szigeti apácák ügyvédjeként szerepel egy oklevélben.²² 1491-ben az erdélyi Fejérd mezővároska egyik jurátusa volt Szerémi Tamás (Seremi Thomas).²³ Karomi Sebestyén 1529-ben még a Bécsset ostromló török seregben volt naszádaparancsnok (trierarchus), testvérei Lőrinc és István magtalanul haltak meg, de Sebestyén terebélyes családot alapított I. Ferdinánd oldalára állva.²⁴

1542-ben a pozsonyi kamara futárai között találjuk a fiatal (adolescens) Karomy Domo-kost.²⁵

Debreceni polgár volt Kamanci Balázs, akit 1548-tól 1551-ig megtalálunk a magisztrátus jegyzőkönyveiben. Ugyanakkor sokféle névváltozatban írták nevét, így nem állíthatjuk bizonyosan, hogy a szerémi Kamanc városból származott.²⁶

1551-ben Egerben zsellérlként élt egy külső telken Kamanczy Benedek.²⁷ 1555-ben Nagyszombat városának lakosa volt a kalmár céh jegyzőkönyve alapján Kamanci Péter.²⁸

1561-től ismerünk egy bizonyos Kamanci Jakobot a nagytúri (mai Mezőtúr) gabona- és báránytized jegyzékekből. Nem is volt nagyon szegény, 1563-ban például 11 bárány után adózott.²⁹ 1562-ben egy Karomy Lőrincz nevű nemes személy is élt Sáros vármegyében.³⁰

¹⁸ Magyar protestáns egyháztörténeti adattár. XIII. Szerk. Zsinka Ferenc. Bp. 1929. 76., 78.

¹⁹ Künstlerné Virág Éva: Szatmár vármegye közgyűlési jegyzőkönyveinek regesztái 1635–1640. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár Kiadványai II. Közlemények 12. Nyíregyháza, 1997. 154. 1022. sz.

²⁰ Bálint Sándor: Szeged és a Szerémség bora. *Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményei*. 5. évf. (1973) 1. sz. 68.; Reizner János: Szeged története IV. Oklevéltár. Szeged, 1900. 64.

²¹ Érszegi Géza: Adatok Szeged középkori történetéhez. Tanulmányok Csongrád megye történetéből 6. Szerk.: Blazovich László. Szeged, 1982. 38. DL 106 083 Budai káptalan leveleskönyve, 108. 188. oklevél.

²² DL 17 327 Buda, 1472. 06. 04.

²³ Jakab Elek: Oklevéltár Kolozsvár története első kötetéhez I. Buda, 1870. 295. 182. sz.

²⁴ Nagy Iván: Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal. X. Pest, 1863. Sirmiensis család (Karomi és Szulói) 689–690.

²⁵ Ember Győző: A magyar királyi pozsonyi kamara zárszámadása 1542-ben. LTK 61. évf. (1990) 1–2. sz. 59., 81.

²⁶ Balogh István–Szendrey István: Debrecen város magistratusának jegyzőkönyvei 1548–1549. Hajdú-Bihar Megyei Levéltár forráskiadványai 2. Debrecen, 1981. 121., 146.; Balogh István–Szendrey István: Debrecen város magistratusának jegyzőkönyvei 1550–1551. Hajdú-Bihar Megyei Levéltár forráskiadványai 3. Debrecen, 1982. 39. Kamanchi, Kalmanzhy, Kamanczy névváltozatok szerepelnek.

²⁷ Sugár István: Eger város első négy urbárium (1475–1477, 1551, 1557, 1567). *Agria. Az Egri Múzeum Évkönyve – Annales Musei Agriensis*. 23. Eger, 1987. 481.

²⁸ Békesi Emil: A nagyszombati kalmár czéh szabálya 1547. és 1604-ből és régi jegyzőkönyve 1556–1651-ből. *Történelmi Tár* 3. sorozat (1883) 6. sz. 175.

1592-ben Zalánkeményi (Zalankemeny) Bálint kassai lakossal találkozunk egy peres ügyben a debreceni magisztrátus könyvében.³¹ 1597-ben Nógrád megyében élt a nemesi rangú Szerémi Mihály.³² Egy évre rá már szolgabíró volt a vármegyében.

1625-ben egy bizonyos kozárvári (ma Erdélyben Dés mellett) Karomi Jeremiásról érte-sülünk egy perben, később máshol Komáromi-nak is írják a nevét.³³

Sajnos nagyon késői, így bizonytalan, hogy ténylegesen mikor és honnan is került ide, de 1622-ben Szerémi István jobbágy kapott címereslevelet Bethlen Gábor erdélyi fejedelemtől. Ez a jobbágy Enyedi melléknevet viselt, felesége viszont Lippai Anna volt, vagyis jó eséllyel a ménesi borvidék környékéről jöhetek Enyedre (Nagyenyed?).³⁴

Szintén késői erdélyi adat, de Bethlen Gábor fejedelem Jancsó Pál nevű lovas testőr-hadnagya családi feljegyzéseiből kiderül, hogy nagyapja a Szerémségből származott.³⁵

Ménés³⁶ környéke

Arad környékén a nagylaki Jaksics Márk nemes úr hatalmaskodásainál a jobbágycsoport között 1522-ben találunk Szalánkeményi Jánost és 3 Rác családnevűt is.³⁷ Minden bizonnyal ők is a török elől húzódtak északabbra. 1523-ból ismerünk Arad–Temesvár közelében Sásváron is egy Szerémi Pétert.³⁸

Szerencsés helyzet, hogy az 1525. évben a világosi vár részletes összeírása fennmaradt, így Világos (ma Siri Romániában) és környékéről bőven rendelkezünk szőlős-boros adatokkal. Világos település közelében lehetett a mai Máriaradnától északra a Makra-hegy lábánál Alsó-Rácfalu (Also Raczfalu), amelyet a Szerémségből idemenekült lakosok alapítottak, valószínűleg 1521 táján, amikor Nándorfehérvár elesett. A kis településen csak 11 jobbágy élt és 11 zsellér, továbbá a várnak 3 szabadja és 5 lovas szabadja, ami azt mutatja, hogy nagyon közel lehetett a várhoz. Az összes jobbágy művelt szőlőt, a zsellérek közül

²⁹ Benedek Gyula: Iratok Mezőtúr város török kori történetének időszakából 1526–1699. *Documentatio Historica* 9. évf. (2005) 20., 27., 32. A bárányok az újszülött bárányokat jelentették, vagyis csak a szaporulat után kellett adózni a töröknek.

³⁰ Tóth Sándor: Sáros vármegye monografiája I. Bp., 1909. 341.

³¹ [Név nélkül] Debrecen város magistratusának jegyzőkönyvei 1591–1592. Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Forráskiadványai 30. Debrecen, 1998. 88–89.

³² Nagy Iván: Magyarország családai i. m. X. 690., 928.

³³ Kádár József: Szolnok-Dobokavármegye monographiája IV. Dés, 1901. 433. Kozárvár településnél. Megjegyzendő, hogy Székelyföldön Páva falu kisebbik részét Karom-nak nevezték, akár innen is eredhetnek az erdélyi Karomiak.

³⁴ „Bethlen Gábor és kora” – Katalógus a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Hajdú-Bihar Megyei Levéltára és Győr-Sopron Megyei Levéltárának Soproni Levéltára közös kiállításáról. Szerk.: Ólmosi Zoltán. Bp. 2013. 67. 50. tétel

³⁵ Jeney-Tóth Annamária: „Urunk udvarnépe”. Debrecen, 2012. 176.; Kelemen Lajos: Kercsesorai Jancsó Pál följegyzései származásáról, életéről és rokonairól. *Geneológiai Füzetek*, 6. évf. (1908) 41–43.

³⁶ Az Arad és Lipppa melletti borvidék adottságai kicsiben tükrözik a szerémit. A Duna és a Száva helyett itt a Maros és a Fehér-Körös között a Makra-hegy lejtőin vannak a szőlők. A borvidéken a napsütéses órák száma is igen magas a déli elhelyezkedés miatt.

³⁷ DL 29 986 Buda, 1522. jún. 9. Maguk a Jaksicsok is szerbhorvát eredetűek; a 15. század derekán érkezhettek Magyarországra.

³⁸ DL 26 685 Buda, 1523. okt. 31.

csak 8-an. A borkilencdet és a cenzust hasonlóan kellett fizetniük, és voltak, akik idegen (extraneus) szőlőt is birtokoltak a falusiak között. Felső-Rácfalu jóval nagyobb volt, 20 jobbágy lakott benne, és olyan új volt a település, hogy a 20 ház mellett a szöveg szerint öt vadonatúj volt, mivel lakosaik, „a szerémségi rácok elűzettek”, így még semmit nem fizettek és nem is szolgáltak. 24 zsellér, 13 lovas szabad is élt itt a várból és 4 familiáris. Az alávetett népességből csak 2 zsellér és 1 jobbágy nem művelt szőlőt, elvégre a Szerémség volt a korszak leghíresebb bortermő vidéke. Egyébként a lakosok közül a többség a neve alapján magyar volt, kevés személyt lehet ténylegesen rácként (szerb) azonosítani, vannak viszont a közelből is beköltözők, illetve Oláh és Kenéz családnevűek is.³⁹ Teljesen biztos, hogy az új lakók a szomszédban béreltek szőlőket, amíg a sajátjuk termőre nem fordult és ez tükröződhet a ménesi bor hirtelen felértékelődésén. Feltételezhetjük, hogy nem csak ez a két falunyi lakos érkezett ide 1521-et követően, ugyanis 1525-re megjelent a ménesi borvidéken a szerémiféle (sirimicalia) bor,⁴⁰ ami egyből jóval drágább is lett a többinél. Ekkorra valóban termővé is válhattak az újonnan ültetett szőlők, illetve 1-2 év alatt könnyedén elkészülhettek az itteni termésű, de már szerémi módra nevelt borok.

Később a ménesi borvidéket is számos háború tépázta, így a szerémiak nem sok békés évnek örülhettek. Megjelenésüknek köszönhetően viszont a 18. század közepétől a tokaji mellé felemelkedett a ménesi aszú is.

Összegzés

Jól látható, hogy a szerémi lakosságot a Magyar Királyság más részén lakók előszeretettel hívták rácnak, ahogy manapság is – helytelenül – szokták az erdélyi magyarokat románnak titulálni, vagy a délvidékieket szerbnek, vagy korábban esetleg ’jugó’-nak. A tokaji borvidéken is egyre valószínűbb, hogy a ménesihez hasonló bevándorlás történt, viszont nem áll rendelkezésünkre konkrét dokumentum erről. A szerémi lakosság elvándorlása 1521 előtt is hangsúlyos volt már, viszont valóban ettől kezdve vált tömegessé, akár egész falvak, mezővárosi közösségek indulhattak útnak északra. Láthatjuk azt is, hogy nem csak borvidékeken telepedtek le, az ország számos településén megtaláljuk őket a családneveik alapján. Az is szembetűnő, hogy mennyire nem lehet a helynevekből képzett családnevek alapján tájékozódni, a világosi vár egyértelműen beazonosítható szerémi bevándorlói közül egyik sem viselte szerémi település nevét, miért is tette volna, főként, ha körülbelül egy helyről érkeztek. Országosan sok esetben a könnyen beazonosítható Kamanc és Karom mezővárosok lakóit leljük a régi iratokban. A sárospataki névsorokban a Rác és Horvát nevek együtt szerepelve azért is gyanúsak, mert a Szerémség jellemzően ma is a két ország, nemzet határvidékén terül el. A világosi forrás tükrében válik igazán valószínűvé, hogy számos család szerémi területről érkezhetett.

³⁹ DL 37 000 Világos vár conscriptio-ja, 1525. évből. 8–11. Eltérő adatokat tartalmaz ugyanennek a forrásnak a – minden bizonnyal – hibás román történeti feldolgozása, mivel nem jártak utána az eredeti forrásnak. Ld. Podgoria Miniș–Măderat de-a lungul timpului. Ed. Alexandru Mihalca. Arad, 2014. 16.; 1525-re Világoson és máshol is felbukkantak egyébként a Rác-z-ok. Világos 1 fő (3.), Galsa 1 fő (14.). Sajnos a világosi várhoz csak a borvidék nagyon kis része tartozott.

⁴⁰ Veress Endre: Gyula város oklevéltára 1313–1800. Bp., 1938. 88. 1525. febr. 2.